

Geboortelingen

De menselijke levensloop samenvatten met 6 begrippen en 2 beelden? Ik probeer het. We weten dat we stervelingen zijn. Maar door dat idee van eindigheid zien we al gauw iets veel fundamenteleers over het hoofd. En dat is dit: iedereen is bovenal geboorteling. Als alles gaat zoals het beoogd is maakt ieder mens maar liefst zes maal het avontuur mee van een nieuw begin. Haast niet te geloven! Zes keer op rij die fascinerende ervaring van het uitbreiden van mogelijkheden, van verdere wording. En telkens wordt het al bestaande in je leven vervlochten met het nieuwe dat zich aandient. Die hele ontwikkeling maakt je bestaan niet alleen complexer, maar tegelijk ook veel rijker. Hoe gaat dat?

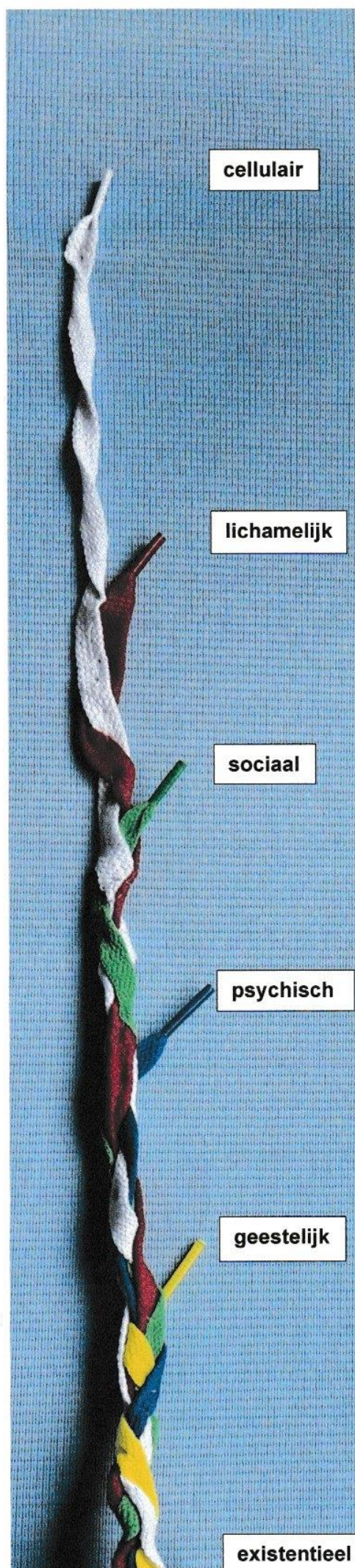
De eerste 5 geboortes

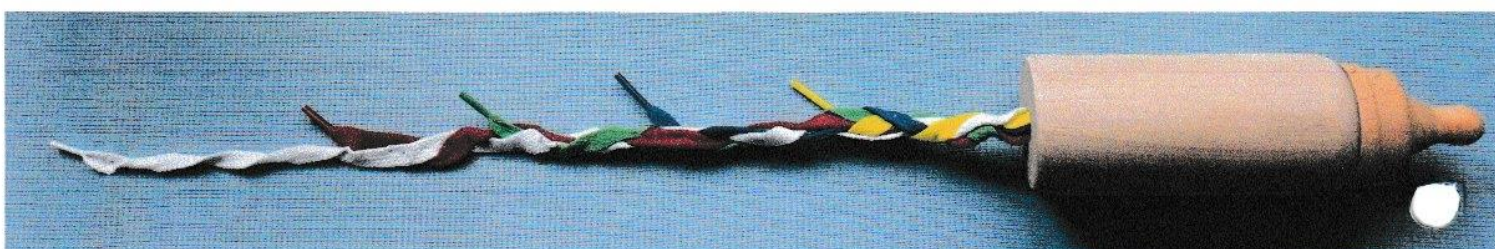
De eerste geboorte vindt plaats als een zaadcel een eicel bereikt en die bevruchting tot embryo ontwikkelt. Zo'n 9 maanden verder, als dat nieuw ontstane wezen volgroeid is, wordt het vrij gezet. Het kindje is weliswaar nog volledig afhankelijk, maar óók klaar voor een eigen begin. Dus gaat het op eigen adem verder. Zo leidt die tweede geboorte tot een volstrekt andere bestaanswijze. Veiligheid, voeding, beweging, rust; dat blijft in het verdere leven allemaal nodig, maar dat moet opeens allemaal gevonden worden buiten de buik van de moeder.

"Ze lacht écht naar me!" Zo'n uitroep van blijdschap en herkenning kan alleen maar van de ouders komen, hun kind beschikt dan nog niet over taal. Maar dat lachen is voor hen het signaal van de sociale geboorte van hun zoon of dochter. De verbondenheid die moeder en vader sinds lang voelen wordt opeens beantwoord: het begin van wederzijds contact is er! De derde geboorte vond plaats.

"Ik besepte ineens dat ik *ik* was en niet iemand anders." Een man schreef dit over een jeugdherinnering als achtjarige. Zo'n uiting van ik-besef, van opeens doorbroken zelfbewustzijn is een teken van psychisch geboren zijn. Nog zo'n herinnering van een vrouw als twaalfjarige. "Plotseling zie ik mijn armen en benen en besef: die zijn van mij! Dit leven is *mijn* leven, *ik* ga bepalen hoe dat eruit gaat zien! Een overdonderende gedachte, het maakte me heel blij." Uit de 83 autobiografische verhalen die ik las over het ontdekken van het zelf en bewust beginnende zelfbepaling, blijkt een enorme variëteit. Alleen al qua leeftijd; een enkeling herinnert zich zo'n ontdekkingsmoment al in zijn 4^e levensjaar.

Als het tijdstip van psychisch geboren worden al grote verschillen tussen mensen vertoont, dan geldt dat zeker voor de vijfde geboorte. Dat ligt nog ingewikkelder. Want komt het in ieders leven überhaupt wel tot zo'n geestelijke doorbraak? Bij de een is er al op jonge leeftijd sprake van geestelijke ontvankelijkheid, terwijl een ander zonder een antenne voor het transcendente lijkt te leven. Dat er meer is tussen hemel en aarde, dat iemand of iets groters de eigen bestaanswerkelijkheid overstijgt, dat is een zaak van geloof. Geloven heb ik eens omschreven als 'kijken door matglas'. Wat zie je dan als het gaat over sterven en dood? Volgens mij ontstaat er een nieuw vermoeden over dat onontkoombare gegeven van sterfelijkheid. Om daar meer zicht op te krijgen helpt het om het totaal van de menselijke levensloop erbij te betrekken.

Door de illustratie te kantelen komt dat totaalplaatje in beeld. Tegelijk wordt zo de gangbare kijk- en leesrichting zichtbaar. Want we denken meestal in lineaire termen over hoe ons leven verloopt in de tijd. Dan markeren we ergens op een horizontale tijdlijn met een punt het heden. Van daaruit kijken we naar links om gebeurtenissen uit het verleden te plaatsen en zien we dus naar rechts als het gaat over de toekomst die voor ons ligt. Maar al voelt het logisch om van links naar rechts te redeneren, ik stel voor om dat nú juist niet te doen. Want denken over sterven en dood - dus over die 6^e bestaansverandering - wordt veel vruchtbaarder als je dat van rechts naar links benadert en dan meeluistert naar iemand die er weet van heeft. Ik laat dus de kenner bij uitstek aan het woord. Wat zei Jezus, uitgaande van de werkelijkheid straks, over leven en sterven?

Een God van doden bestaat niet

Eigenlijk denk ik, dat met bovenstaande paragraafaanduiding zijn kernboodschap al gegeven is. Er zijn geen doden! Tenminste, zo is het, als je het vanuit Gods perspectief bekijkt. Jezus kwam met deze revolutionaire gedachte in een polemieek met de Sadduceeën. Zij waren leden van de priesterklasse en ontleenden hun opvattingen enkel en alleen aan vijf bijbelboeken, die aan Mozes werden toegeschreven. Die Sadduceeën wezen ideeën over leven na de dood, engelen en geesten af. Juist daarover legden ze Jezus het vuur na aan de schenen. Hoe gekunsteld de casus ook is die ze hem voorleggen, ze krijgen een oprecht, zelfs uitgebreid antwoord. In niet mis te verstane woorden deelt Jezus zijn conclusie over God: *"Hij is geen God van doden, maar van levenden, want voor Hem zijn allen in leven."*

Ondertussen gaf Jezus hints over de bestaande werkelijkheid na de dood in termen die ze konden begrijpen. Sterven? Dat is *"deel krijgen aan de komende wereld"*. Wat er daar gebeurt? In elk geval *"niet meer sterven"*. Abraham, Mozes en alle anderen maken dit allemaal nu mee en ze *"zijn als engelen"*. Nog anders gezegd: *"kinderen van God"*. Vlak voor zijn eigen dood zei Jezus tot een lotgenoot over de realiteit die ze meemaakten: *"nog vandaag zul je met mij in het paradijs zijn."* Paradijs? De voorstelling die ik van die totaal nieuwe, existentiële realiteit maak met bovenstaande illustratie is nu wel heel erg pover. Te statisch en gestold. Het is beter om het beeld nog een keer te kantelen, de afsluiting verwijderen en helemaal van Bovenaf kijken. Alles ligt nu open en wordt in het geheel betrokken. Kan dit beeld de bestaanswijze na de 6^e geboorte benaderen?

En dan die raadselachtige, intrigerende 40 dagen

Wie is Jezus? In de laatste 40 dagen die Jezus doorbracht op aarde was dit de vraag waar zijn intimi constant het hoofd over braken. Op volstrekt onverwachte momenten maakten ze ongelofelijke dingen mee. Tijdens een wandeling van 11,5 kilometer ontstaat een geanimeerd gesprek tussen drie mensen. De onbekende die zich bij het duo had aangesloten was zo geïnteresseerd, dat het tweetal thuisgekomen hem te eten uitnodigde. Pas dan valt het kwartje. Hun gast *nam het brood, sprak het zegengebed uit, brak het en gaf het hun. Nu werden hun ogen geopend en herkenden ze hem. Maar hij werd onttrokken aan hun blik. Wát? Het is Jezus! Maar waar is hij nu? Het duo bedenkt zich niet, maakt direct rechtsomkeert en deelt die ervaring met de anderen, die zo'n drie jaar dag in dag uit met Jezus hadden opgetrokken. Opeens gebeurt het: 'Terwijl ze nog aan het vertellen waren, kwam Jezus zelf in hun midden staan.'* Volkomen onverwacht, dus direct chaos. *'Verbijsterd en door angst overmand, meenden ze een geestverschijning te zien.'* Jezus brengt rust in de tent. *"Waarom zijn jullie zo ontzet (...) Kijk naar mijn handen en voeten, ik ben het zelf! Raak me aan en kijk goed, want een geest heeft geen vlees en beenderen zoals jullie zien dat ik heb."* Het dringt nog onvoldoende door, dus vraagt hij: *"Hebben jullie hier iets te eten?" Ze gaven hem een stuk geroosterde vis. Hij nam het aan en at het voor hun ogen op.* Ongelofelijk, die integratie van nieuw met oud. Er is dat eerdere, vertrouwde van Jezus' lijfelijk aanwezig zijn, samen eten, tastbaar dichtbij en die open, to-the-point communicatie met zijn vrienden. Tegelijk is er die nieuwe verschijningsvorm van vrijuit verplaatsen en bewegen. Veel van het vroegere herkennen ze, toch is er geen terugkeer naar de oude toestand. Is dit wat er ook met ons na onze dood gebeurt? Wat is sterven dan? Zo bekeken is het geboren worden in een nu nog ongekende, maar beloftevolle werkelijkheid. Paradijs + ?